

PROSTOR ZA VSE – SPACE4ALL

Primož Jeralič

Foto: arhiv NSIOS

EU je v okviru predvidenih prihodnjih strukturnih sprememb določila visoke cilje za upravljanje zelenega, digitalnega in pravega prehoda. Vendar pa noben prehod ne more biti samo brez zagotavljanja enakih možnosti in sodelovanja v družbi vseh državljanov, ne glede na njihove osebne okoliščine. V EU danes živi približno 87 milijonov ljudi z neko obliko invalidnosti. Dostop do storitev, neodvisni prosti pretok in dostop do informacijskih komunikacijskih tehnologij ima ključno vlogo pri omogočanju njihovega aktivnega sodelovanja v družbi. Strategija EU za pravice invalidov za čas 2021–2030 je prav tako osredotočena na dostopnost dejavnosti, ki prispevajo k njihovi visoki kakovosti življenja – neodvisnemu potovanju in dostopu do prostoživečih dejavnosti – zlasti turizma, umetnosti in kulture ter športa in rekreacije, kar je tudi osnovni cilj projekta.

Invalidi so še vedno relativno zanemarjena skupina potencialnih potnikov, kljub temu, da ravno invalidi predstavljajo velik potencial turističnih potnikov, ki v grobi oceni predstavlja kar 70% invalidov v EU. **Projekt Spaces4All**, v katerega je poleg partnerjev iz Avstrije, Češke, Madžarske, Hrvaške in Slovenije vključen tudi **Nacionalni svet invalidskih organizacij Slovenije** (v nadaljevanju NSIOS), je odličen projekt, katerega cilj je oblikovati nove turistične produkte, ki bodo prilagojeni potrebam invalidom, z namenom čimbolj samostojnega vključevanja v turistične ponudbe in storitve.

Projekt Spaces4All poteka v različnih fazah, v katerem združeno sodelujejo po dve državi, ki popisujeta lokacije in storitve. Tako se bo popisalo več območij vseh državah vključenih v projekt, Avstrije, Češke, Madžarske, Hrvaške in Slovenije, katerih skupen cilj je dostopnejši in prijaznejši turizem za invalide.

NSIOS je v preteklih dneh opravil terenski popis potencialnih ponudnikov, lokacij in poti, na katerih smo pozorneje pregledali urejenost javne infrastrukture, dostopnost do storitev in same ponudnike oziroma dostopnost, tako fizično kot dostopnost do informacij in komunikacij. Na terenu smo z Geodetskim inštitutom Slovenije pregledovali taktilne oznake, kontrastne oznake, uporabo Braillove pisave, uporabo slušne zanke, uporabo podnapisov pri video gradivu, uporabo glasovnega podajanja informacij, urejenost in dostopnost parkirišč, ki so namenjeni invalidom, dostopnost in urejenost sanitarij prilagojenih za invalide, dostopnost informacijskih pultov in način podajanja informacij, svetlobne oznake, prilagojenost sob, ki jih ponudniki oddajajo, kot sobe, ki so primerne za invalide in še bi lahko naštevali.

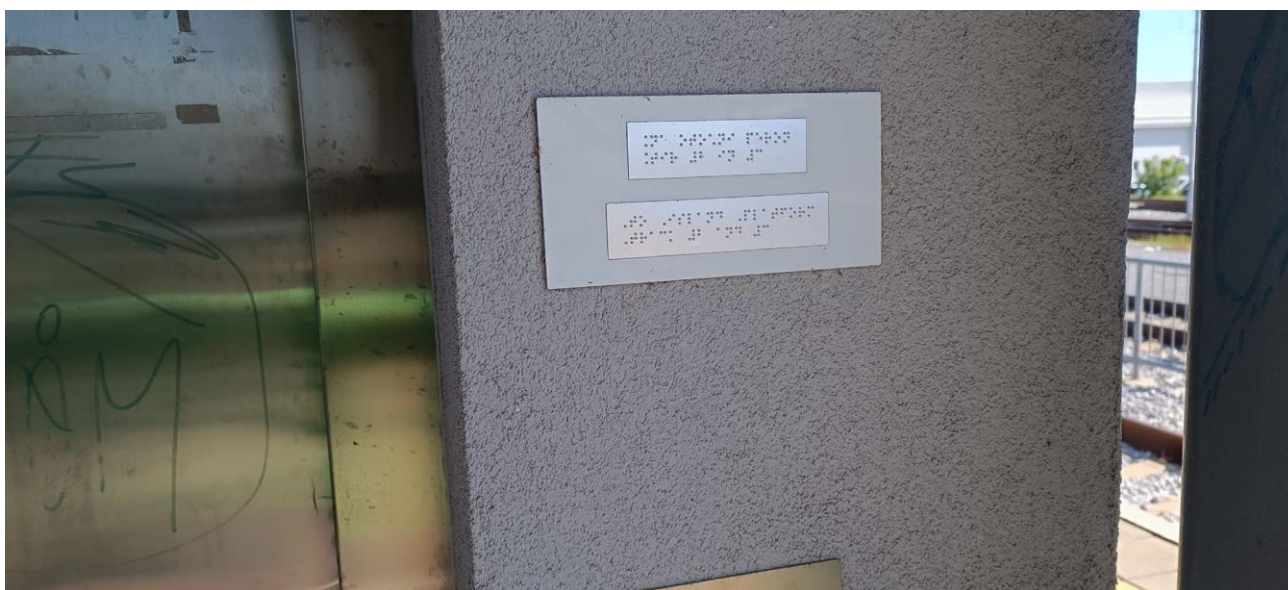

Foto: arhiv NSIOS

Ugotovitve s terena nakazujejo, da se tako ponudniki storitev, kot občine trudijo biti prijaznejše do invalidov, vendar je pot do popolnega dostopa še zelo dolga. Predvsem zato, ker se uporabljajo standardi in pravila, ki niso več v veljavi, kar smo ugotovili pri železniškem potniškem prometu. Velikokrat smo naleteli na založene sanitarije, ki so prilagojene invalidom in na to opozorili. Taktilni sistem je večkrat nelogičen oziroma nepravilno postavljen.

Težavo predstavljajo tudi speljane kolesarske poti in prehodi za pešce, ki so nevarno umeščeni v promet in predstavljajo potencialno nevarnost, prestrme klančine, dvigala v okvari, neuporabo slušne zanke ali podnapisov in neprilagojene spletne strani. Ponudniki so se strinjali, da bodo v prihodnosti odpravili pomanjkljivosti saj si želijo biti dostopnejši tudi do ene najranljivejših skupin, invalidov.

S podatki, ki smo jih pridobili na terenu, bomo tako z vsemi vključenimi partnerji sooblikovali nov turistični produkt, ki bo dostopnejši in prijaznejši invalidom. Na terenu smo hkrati posneli video material, ki bo služil kot predstavitev zajema podatkov za ostale partnerje in hkrati preverili dostopnost glavne železniške postaje in avtobusne postaje v Murski soboti. Omenjeni postaji sta vključeni v pilotni projekt Ministrstva za okolje prostor in energetiko v katerem sodelujeta tako Geodetski inštitut Slovenije in NSIOS. Namen pilotnega projekta je ureditev javnega potniškega prometa za invalide in urediti dostopnost le tega, ter posledično povečati uporabo in vključevanje potnikov invalidov v javni potniški sistem.

ZLOČINI NAD POPLAVLJENCI Anita Ogulin

Foto: B.P. – ZIFS – avgust 2023

Če je vodna ujma tako sočutno združevala vse nas - **v pomoči in podpori žrtvam poplav**, pa so se na drugi strani pojavile tolpe, ki so hitele izkoriščati priložnost za lastno korist. **Kradle so po poplavljenih območjih** vse še uporabne in dragocene stroje in naprave, ki so jih poplavljenici postavljali na sonce in dvorišča ter vrtove, da bi se osušile in bi jih lastniki vrnil v prostore, ko bi jih sanirali.

Težko je dojeti, še manj sprejeti dejstvo, da je tudi tako velika naravna katastrofa lahko **poligon okoriščanja posameznikov in skupin**. Resnično mi je težko pisati, da bodimo previdni in pozorni na nepridiprave. In da čuvajmo svoje stvari. Seveda pa moramo biti pozorni tudi na neznanke, ki se sučejo okoli poplavljenih območij. Varujmo svoje in imetje soseske. Že tako je naravna ujma odnesla in uničila mnogoletni trud, dobrine in spomine preštevilnih lastnikov in stanovalcev.

PRISLUHNIMO TIŠINI: KAKO NAJ GLUHI SLIŠIJO SIRENE? Vlasta Tifengraber

Foto: Prisluhnimo tišini

Slovenijo so v začetku avgusta zajele neverjetno obilne padavine in huda neurja, ki so povzročili največje poplave v naši državi do zdaj. Poplave so terjale tudi smrtni davek, saj je šest oseb tragično izgubilo življenje.

Škoda je ocenjena na kar 5 milijard evrov, 34 stanovanjskih objektov se je dobesedno porušilo in več kot 600 ljudi je ostalo brez strehe na glavo. 484 stanovanjskih objektov je zaradi posledic poplav postalo neprimernih za bivanje. Med pomoči potrebnimi prebivalci so bili tudi številni gluhi in naglušni.

Kako je gluha skupnost doživljala največjo naravno katastrofo, izveste v zadnji oddaji Prisluhnico tišini v petek, 8. septembra, ob 14.40 uri na TV SLO 1. Oddaja je že dostopna preko linka: <https://www.rtv slo.si/rtv365/arhiv/174983597?s=tv>

HALO, ZIFS...?

Poberki iz dežurne svetovalne službe

Pokličite nas na 041 381 679, vse dni v tednu med 8.00 in 21.00 uro ali povprašajte na info@zifs.si.

Dežurna svetovalna služba Združenja Invalidov – Forumu Slovenije deluje neprekinjeno vse dni že od 20. marca 2020 naprej in je v tem času pomagala že več kot tisoč ljudem.

Poberek iz dežurne svetovalne službe:

- Pri ljudeh, ki so bili in so se, se pojavljajo še tudi misli, da bi se preselili povsem nekam drugam. Po drugi strani pa jih na domači kraj veže toliko spominov ter tudi sosedske in prijateljske vezi, domače živali...

Stanja, ki jih opisujejo, so znak ambivalentnosti. Človek bi bil rad v istem hipu tam in tu. Ob tem pa seveda "tam" nima takšne moči, ker je še nepoznan. Zato se je potrebno v takšnih primerih veliko in večkrat pogovarjati. Potrebno je ovrednotiti eno in drugo možnost skupaj s svetovancem. Tudi začuditi se ni potrebno, če se preko noči vse tisto, kar se je trdilo še včeraj, danes popolnoma zamaje.

Ljudje, ki so na sploh doživeli travmatičen dogodek, niso niti najmanj sprejemati hitrih odločitev. To je tako imenovani posttravmatski sindrom (PTS), ki je značilen za takšne dogodke katastrof ali pa vojn. V državah Balkana je danes na deset tisoče takšnih oseb po vojnah na tleh nekdanje Jugoslavije. Stotine njih, če ne tisoči, niso zdržali tega pritiska in so segli sami po svojem življenju.

Zato je izjemnega pomena čimprejšnja obravnava stisk in napetosti ljudi s PTS. To namreč preprečuje samomorilni nagon ali tanatos, kot ga je že 1921 odkril oče psihoanalize Sigmund Freud.

V Združenju invalidov – Forumu Slovenije, smo odkrili že veliko tega v prvem letu epidemije covida 19, leta 2020, ko smo 20. marca tistega leta pričeli z Dežurno psihosocialno službo za pomoč in oporo invalidom. Celo veliko prej pred Ministrstvom za zdravje in NIJZ-jem. Res je, da tistih več tisoč ur nista prej omenjena nikoli pokrila. In četudi smo delali popolnoma zastonj, pa smo uspeli rešiti mnogo življenj. Ne samo invalidov in bolnikov, ampak tudi drugih državljanov. Vsi smo namreč enakovredni. Vsaj v našem združenju je tako, če že drugje ni. Morda smo se tudi zato že 4. avgusta odločili, da spet obudimo to humano službo pomoči sočloveku.

- Prejeli smo tudi kup zahval občanov za nas program Veriga psihosocialne oskrbe in druženja, ko so naši izvajalci na terenu tudi neposredno pomagali pri čiščenju hiš, stanovanj in drugih objektov. Vsem sporočamo, da bomo to naravnost ohranili tudi v prihodnje, čeprav se že več kot dve desetletji otepamo s pomanjkanjem finančnih sredstev, saj prejemo za 8 ljudi, vse programe, delovanje in stroške mesečno samo 6.789 evrov. Zato na predzadnji strani s položnico še vedno prosimo za nekaj pomoči bralce širom Slovenije!

DRUŽINA IZDELKOV ZA BOLJŠO RAST

KNAUF INSULATION
Green Solutions

urbanscape[®]

50%
manj
zalivanja!

Urbanscape[®]

družina izdelkov za boljšo rast

Izdelki Urbanscape[®] zagotavljajo optimalno vlažnost in zračnost v zemlji in s tem omogočajo:

- boljša rast**
 - Močnejši in bolj razvejan koreninski sistem.
 - Več cvetov.
 - Večjo zeleno maso rastlin.
 - Povečano število socvetij.
- manj zalivanja**
 - Z njihovo uporabo se podaljšajo intervali med zalivanji tudi za do 50 odstotkov.
 - Presežna voda se shrani in sprošča postopoma, zemlja pa ostane lahka in zračna.
- enostavna uporaba**
 - Preprosto zmešajte in položite izdelke Urbanscape[®] v zemljo in že ste ustvarili odlične pogoje, ki rastlinam zagotavljajo kisik in potrebno vlago za boljšo rast.
- okolju prijazno**
 - Izdelki Urbanscape[®] so neškodljivi in okolju prijazni.
 - Z uporabo izdelkov Urbanscape[®] varčujemo z vodo in pomagamo ohranjati naš planet.

Vmešamo v zemljo v razmerju 1:5

Ena izmed plasti v visokih gredah

Knauf Insulation d.o.o. | Trata 32, 4220 Škofja Loka, Slovenija | Telefon: 01 5005 194 | info@grow-at-home.com | www.grow-at-home.com

ZDRAVSTVENA REFORMA – FATAMORGANA?

Franc Hočevar*

Franc Hočevar

Foto: arhiv ZIFŠ

Vsi smo v pričakovanju **obljubljene zdravstvene reforme**. Pravzaprav so vse vlade to obljubljale. Napisane so bile zajetne knjige različnih barv. V njih ni bilo predlaganih takih sprememb, ki bi jih lahko poimenovali reforma. Pa tudi prav je tako. **Naš sistem zdravstvenega varstva temelji na solidarnosti, na prispevkih, ki jih vplačujejo zaposleni in njihovi delodajalci.** Kdor ima večjo plačo več prispeva v skupno blagajno. S tem denarjem se plačajo stroški zdravljenja za zavarovance oziroma bolnike. Teh je nekaj več kot dva milijona. To

ni veliko. Nekje po svetu vodi tak zdravstveni sistem ena uprava, ena javna naročila, ena administracija, ena logistika, ena strategija, enoten informacijski sistem. Pri nas pa sto uprav, sto javnih naročil, sto informacijskih sistemov in več tisoč čakalnih seznamov. Res je, da malo pretiravam. Vendar, ali je pri organizaciji in vodenju našega zdravstva kaj prostora za spremembe, da bi bil sistem bolj učinkovit in racionalno organiziran? Vrnimo se k solidarnosti.

Javni zdravstveni zavodi v primeru, da pridelajo presežek tega ne razporejajo po svoji volji, porabijo ga za dejavnost za zdravljenje bolnikov. Tako je prav, saj gre za solidarnostno zbrana sredstva. Za zasebnike, koncesionarje in druga podjetja, ki izvajajo storitve za zavarovance in so plačane iz solidarnostne blagajne ne velja to pravilo. Dobiček, ki ga ustvarijo delijo po svojem okusu in tja kjer so še večji dobički. Legalno in legitimno je, ni pa prav, da je **solidarnostno zbrani denar oziroma dobiček razporejen izven zdravstvene dejavnosti**. In kaj bomo naredili z **dostopnostjo do storite, s čakalnimi vrstami**? Ali se upamo zapisati v kakšen akt, da **bolnik oziroma zavarovanec, ki čaka recimo, dvakrat dlje kot je trenutno določeno s pravili**, lahko opravi to storitev kjerkoli na svetu in da jo sicer po svojem ceniku plača Zavod za zdravstveno zavarovanje? Lahko, za kazen, da to pokrije proračun RS, ker država ni zagotovila ustreznih razmer za uresničevanje **pravic s področja zdravstvenega varstva**. Pa pojdimo naprej. Včasih so direktoriji marsikaj postorili v zdravstvu. Bili so kreativci, imeli so znanje in kar je bilo pomembno imeli so tudi vzvode za svoje delovanje. Zadnje čase pa vsak nov predpis odvzema pooblastila vodstvom zdravstvenih organizacij, vse se zapisuje v pogodbe in pravilnike in odvzema moč vodstvenim strukturam, namesto da jim da moč za izvajanje zdravstvene politike. Direktorji so bili izrinjeni iz strategije uvajanja sprememb. Imamo jih več kot sto. Več bi morali storiti, več bi morali znati in bolj pogumni bi morali biti. Najprej pa jim je treba omogočiti, da razpolagajo z 20% mase za plače s čemer bi dosegali cilje in naloge. Na primer čakalne vrste, več dela, organizacijske inovacije, logistika, uvajanje procesnih in integracijskih načinov dela pa tudi razvoj ustanove in njen ugled. Predvsem pa, da **se optimizira proces dela in da se s tem zagotovi večja učinkovitost**. To se da in se ve kako. Dragi stroji morajo dosegati svoje predpisane tehnološke delovne obrate, da ne zastarijo. in da ne delajo le takrat, ko se zdi lokalnim šefom primerno. O tem bi lahko še veliko govorili.

Direktor naj bo kreativec in pogumen mož ali ženska, ki se bo upal reči tistim, ki bi radi delali še drugje, da ne da tega dovoljenja, ker še doma ni naredil vsega in ker mu sekundarni zaposlovalec ne pokrije dela stroškov, ki jih ima z njim za izobraževanje, regres, plačani dopust, prevoz na delo, malico itd. Ali je to kar sem zapisal reforma, pa še tisoč malenkosti, ki jih je treba urediti? Na primer, **kaj bomo naredili s 23. členom** zakona iz 90 let, ki je uvedel obvezno participacijo in prisilil ljudi, da so se **dopolnilno zavarovali za bolezni, ki so ogrožale njihovo življenje**. Ali bomo z revizijo tega člena naredili košarico pravic? Ali bomo razumeli, da se gostijo anonimke pacientov in zaposlenih takrat, ko je ustanova slabo vodena in delo slabo organizirano? Kaj bomo naredili z mrežo in z njo izboljšali dostopnost do zdravstvene storitve? Kot vidite, dragi bralci, je tega kar nekaj. Ali je to reforma ali ne težko rečem. Je pa treba zadeve urediti.

Postopoma z jasno postavljenimi cilji, ki bodo merljivi, primerljivi in preverljivi. **Pred seboj moramo imeti vedno bolnika in zavarovanca** in se vedno vprašati ali je to kar delamo dobro za njega pa tudi za delavce, ki bodo to delo opravili. Ti so dragoceni in si zaslužijo več pozornost in spoštljivosti pa tudi denarja. Za konec pa bistvo problema. **Okrepiti je potrebno primarno zdravstveno varstvo** in utrditi in razširiti zdravstvene domove kot temeljne nosilce zdravstvenega varstva na primarni ravni, ki naj prevzamejo odgovornost za zdravstveno stanje prebivalstva na njihovem gravitacijskem območju. Zdravstveni domovi morajo integrirati vse potencialne na svojem prostoru.

Brez dobro organiziranega primarnega nivoja ključno z urgenco, bo sekundarni nivo preveč obremenjen in neučinkovit, ker se ne bo ukvarjal s pravimi stvarmi. Pa še vprašanje za načrtovalce. Ali res potrebujemo, ob dejstvu, da je vedno manj rojstev, 12 porodnišnic? Vsi se pa zavedajmo, da je težko z zdravniki, vendar je nemogoče brez njih in drugih v zdravstvu.

*mag. Franc Hočevar je nekdanji direktor URI Soča ter nosilec številnih funkcij v preteklih letih ter sodelavec ZIFS.

SKUPAJ IZBOLJŠUJEMO VSAKDANJE ŽIVLJENJE INVALIDOM

Katarina Lukešević

Izvajalka Slava je bila na obisku v Ormožu

Foto: A.P. – ZIFS – avgust 2023

Tokrat je izvajalka Slava obiskala uporabnika programa Veriga psihosocialne oskrbe in druženja v **Ormožu**. Skupaj sta preživela prijeten dopoldan ob kavici in branju dnevnega časopisa. Odpravila sta se tudi na kratek sprehod, saj je pomembno, da odrasla oseba s posebnimi potrebami vključi v svoje vsakdanje življenje ne samo socialno interakcijo, ampak tudi telesno vadbo, torej **redne sprehode na svežem zraku**. Izvajalci uporabnike programa vključijo tudi v **pasivne oblike rekreacije** preko različnih družabnih iger. Skupaj pomagamo ohraniti stopnjo uporabnikove neodvisnosti in z redni obiski želimo izboljšati njihovo življenje.

V LAŠKEM USPEŠNO KONČALI 5. PARALIMPIJSKI TABOR ZA DRUŽINE

Drago Perko

Zveza za šport invalidov Slovenije-Slovenski paralimpijski komite je od četrтка do nedelje v Laškem v Thermani Laško in bližnjih dveh športnih dvoranah organizirala 5. Paralimpijski tabor za družine. Na taboru so otroci in odrasli spoznavali paralimpijske športe. Za vse zbrane, otroke in starše, smo pripravili zanimiva predavanja in delavnice in seveda srečanje s parašportnikom.

Mladi potrebujejo tabor

Tabor je postal del širokega diapazona aktivnosti, ki jih izvaja zveza. »Tabor je za nas zelo pomemben projekt, ki smo ga vzpostavili sami na slovenskem prostoru. Prepričani smo bili, da mladi potrebujejo tako izkušnje športa. **Majda Kočar z ekipo vodi celotno zgodbo**, ki je za našo zvezo zelo pomembna. Tu smo, da mlade in njihove starše nagovorimo in jim v kratkem času ponudimo čim več. Bistveno je, da spoznajo, zakaj je šport tako pomemben. Za pogovor in izmenjajo izkušenj so bili na voljo tudi uspešni parašportniki,« po uspešni izvedbi tabora pove **Damijan Lazar**, predsednik Zveze za šport invalidov Slovenije-Slovenskega paralimpijskega komiteja.

Pester program

Četrtek večer je postregel s predstavitvenim srečanjem, v petek dopoldan so se mladi preselili v športno dvorano OŠ Debro, kjer so preizkusili številne parašporte: paraples freestyle, paranamizni tenis, paralokostrelstvo, odbojka sede, cheerleading, paraatletika. Za tem so bili navdušeni nad eksperimenti, ki jih je pripravil predstavnik Leka, ki se je tudi letos prijazno odzval in pomagal pri izvedbi tabora v Laškem. Popoldan je sledilo je plavanje, petkov večer pa je minil v znamenju paraplesa, za animacijo je poskrbel Plesni klub Zebra. V soboto je več kot 40 udeležencev v športni dvorani OŠ Primoža Trubarja spoznalo še nekaj parašportov: paraplezanje, parastrelstvo, košarko na vozičkih, parakolesarstvo in boccio. Zvečer je bila na sporedu okrogla miza oz. pogovor za starše, ki so se ga udeležile dr. **Tjaša Filipčič**, mag. **Natalija Spark** in **Maja Bobnar** (trenerka). Pogovor je vodila **Tina Cipot**, vodja korporativnega komuniciranja pri Lidl Slovenija. Vse zbrane sta nagovorila tudi **Luka Trtnik**, vrhunski parašportnik, in njegova mama **Sandra**, ki sta s prve roke postregla z izkušnjami in izzivi, s katerimi se v parašportu soočajo tako mladi športniki kot starši. V nedeljo se je tabor sklenil v telovadnici OŠ Debro s športnim tekmovanjem med družinami (pri izvedbi so nam kot prostovoljci pomagali sodelavci Leka), zbrane sta obiskala in zabavala tudi Zdravko Lidl in Levček Mark.

Udeleženci 5. Paralimpijskega tabora za družine

Foto: Nastija Fijolič

Priporočila vsem

»Na taboru smo bili tretjič. Prvič smo prišli, da bi spoznali parašporte. Kmalu se je sin odločil in se zapisal enemu od športov in je pri tem zelo uspešen. A to niti ni tako pomembno. Bistveno je, da je danes aktiven parašportnik v inkluzijskem judu. Pri tem se zelo dobro počuti, predvsem pa ima priznanje zunanjega okolja, kar mu veliko pomeni. Na takem taboru si družine izmenjujemo izkušnje, se poveseimo. Tak tabor priporočam vsem staršem,« je povedala **Urška Ambrož Kajfež**, mama mladega **Larsa**. »Z družino sem prišla v Laško, zabavali smo se,« je dodala 8-letna **Katarina Strelec** iz Maribora, ki je vesela, da je skupaj z družino prišla na tabor. Dekle ima težave s sluhom, navdušena pa je bila nad vsemi športi.

Tudi harmonika

»Vsako leto naredimo korak naprej, enkrat je ta večji, drugič manjši. Vedno pa si želimo, dodati nekaj novega in dodati kak nov šport ali nove delavnice,« tokrat pove **Majda Kočar**, vodja tabora v Laškem, kjer je bil že prvi večer v znamenju srčnosti. »Ko smo se zbrali na uvodnem srečanju, smo si ogledali tudi videopovzetek lanskega leta. Takrat je ob koncu videa Luka, eden od udeležencev, dejal, da je bilo super. Bi pa on rad videl, da bi na tabor prišel kak muzikant. Ko je bilo videa konec, je sledilo presenečenje: v prostor je vstopil Martin iz Društva Sožitje in s harmoniko zaigral,« navrže Majda Kočar, ki ji je pri delu pomagal strokovni tim.

Zimska različica

Po uspešnem taboru pa na zvezi pogledujejo naprej in kujejo nove plane. »Sanjamo in si odkrito želimo, da bi organizirali tudi zimski kamp za družine. Finančno konstrukcijo še sestavljamo in zbiramo sredstva, da bi tak kamp kmalu postal tudi realnost,« napoveduje predsednik zveze Damijan Lazar.

Pomen športa

»Letos smo drugo leto srebrni partner Zveze za šport invalidov Slovenije-Slovenskega paralimpijskega komiteja. V teh dveh letih smo stkali konkretne vezi in tesno partnerstvo. Na tabor pomislimo pri nas večkrat na leto. Z ekipo Zveze ŠIS-SPK smo celo leto v stiku, se pogovarjamo, snujemo skupne rešitve. Pogum in pozitivna energija sta zagotovo tisto, kar zaznamujeta ta tabor. Znan je rek: zdrav duh v zdravem telesu. Prav je, da se otroci čimpreje vključijo v parašportne aktivnosti. Tako se bodo najlažje integrirali v družbo, lahko naredijo iz sebe marsikaj. Šport prinese marsikaj dobrega,« pa razmišlja **Mojca Pavlin**, v podjetju Lek strokovna sodelavka v korporativnih zadevah, odgovorna za področje družbene odgovornosti. Mojca Pavlin in strokovni sodelavci Leka so tudi letos pomagali na taboru kot prostovoljci.

Postani športnik

Z namenom vzpostavitve dolgoročnega sistema in pogojev za vključevanje mladih invalidov v športne aktivnosti, skupaj z Lidlom Slovenija razvijamo program Postani športnik. Program vključuje širok nabor aktivnosti, pobud, dogodkov in delavnic, ki so namenjene mladim invalidom in njihovim staršem, učiteljem in profesorjem športne vzgoje, lokalnim športnim klubom, panožnim zvezam, društvom invalidov in podobno. Sad programa je tudi Paralimpijski tabor za družine. Več o programu Postani športnik (www.zsis.si/postanisportnik/).

O 5. PARALIMPIJSKEM TABORU ZA DRUŽINE TUDI NA RADIU CELJE

Septemrska oddaja **Sončni žarek** na Radiu Celje bo tokrat športno obarvana, saj bomo govorili o 5. Paralimpijskem taboru za družine, ki ga je v Laškem organizirala Zveza za šport invalidov Slovenije-Slovenski paralimpijski komite. V oddajo smo povabili **Majdo Kočar**, vodjo tabora, ki nam bo opisala, kako je potekala priprava na poletni tabor in kdaj lahko pričakujemo zimski kamp za družine. Več o tem, pa to nedeljo, **10. septembra**, ob **18.15 uri** na frekvencah Radia Celje: **95,1, 95,9, 100,3 in 90,6 MHz**.

PRISLUHNIMO TIŠINI: WFD: VAROVANJE ČLOVEKOVIH PRAVIC V ČASU KRIZ Vlasta Tifengraber

Foto: Prisluhnimo tišini

V Južni Koreji je sredi julija potekal **19. kongres Svetovne zveze gluhih (WFD)**. To je velik dogodek za **svetovno skupnost gluhih**, ki ga pripravijo vsaka štiri leta. Letošnji kongres je bil, zanimivo, namenjen varovanju človekovih pravic med krizami. Več izveste v tokratni oddaji Prisluhnimo tišini, ki bo na **sporedu v soboto, 9. septembra ob 15.15 uri na TV SLO 1 in v petek, 15. septembra, ob 14.45 uri na TV SLO 1**.

POREKLO TREH BESED Zoran Radonjić »Žonki«

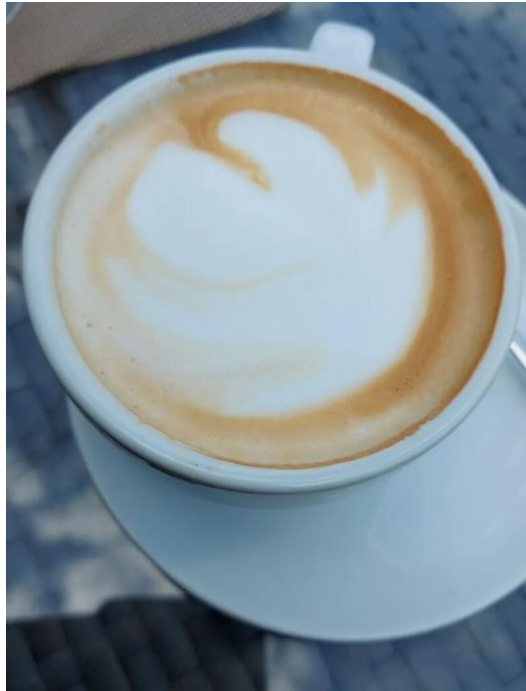

Foto: Katarina Lukešević

ALKOHOL

Islamski teologi in pravniki so že zgodaj uradno prepovedali muslimanom uživanje alkohola in trgovanje z njim, zato zveni nekoliko nenavadno, da so sodobni evropski jeziki **besedo alkohol** prevzeli iz **arabske besede al-kuhl** (čisti vinski cvet).

V raju, opisanem v Koranu, naj bi se vernikom obetal med drugim tudi vino, toda vino, ki ne opija in je sorodno čisti vodi (voda je pomenila arabskim puščavskim beduinom, ki so med prvimi sprejeli islam, pomembno dobrino) in mleku. Pijanost se v Koranu izrecno obsoja kot nečisto Satanovo delo. Kljub omenjeni prepovedi primeri pijančevanj v muslimanskih državah niso bili redki. V abasidski državi (750-1258) so se pogosto vdajali alkoholu številni kalifi, vezirji in drugi dostojanstveniki, kakor tudi znanstveniki, glasbeniki in pesniki (slednji so pisali prave slavonspeve vinu). **Turški sultan Selim II.** (vladal od 1566 do 1574, sin slavnega Sulejmana Veličastnega) je dal osvojiti beneški Ciper menda predvsem zato, ker so tam pridelovali znana vina, zato je dobil vzdevek »**Pijanec**«.

KAVA

Po **etiopski pokrajini Qafa**, kjer je najprej uspevala **kava**, je nastal **arabski in turški izraz kahva**, iz slednjega pa so nastali nemški, francoski, angleški, srbski, slovenski... izrazi za kavo (**Kaffee, café, coffee, kafa, kava...**). Po neki legendi je pred tisoč leti nekega Etiopca privabil prijeten vonj iz gorečega divjega grma. Odtrgal in prežvečil je nekaj zrnč. Njihov okus mu je bil tako všeč, da je iz njih skuhal napitek in tako je odkril črno kavo. Do 15. stoletja je bila Etiopija edina dežela, kjer je rasla kava. Od tam so jo prenesli v arabske in turške dežele. Evropejci so jo spoznali od Turkov v 17. stoletju, kasneje pa so jo začeli gojiti v svojih kolonijah v tropskih krajih Srednje in Južne Amerike in na Javi (največja pridelovalka kave je danes Brazilija).

TULIPAN

Turban danes običajno velja za pokrivalo muslimanov, predvsem vzhodnjakov (nosijo ga tudi indijski Hindujci in Sikhi). Njegova dolžina lahko niha od enega do desetih metrov. Zanimivo je, da iz **turške besede tülband** (turban) izvira ime za cvetico, ki so jo prinesli iz Turčije v zahodno Evropo v 16. stoletju – **tulipan** (oblika tulipanovih pestičev, ko odpadejo venčni listi, namreč spominja na turban).

**IMELI SMO LJUDI...
FRANJO KOVAČIČ
Borut Pogačnik**

Franjo Kovačič

Foto: B.P. – ZIFS – januar 2023

Še januarja letos se je osebno zglasil na društvu, da je poravnal članarino in se pozanimal, kaj vse počnemo v tem času. Ni mogel verjeti, da izvajamo toliko programov ob tako skromnih sredstvih, ki jih prejemamo od FIHA. Spraševal je, kako je mogoče, da nihče v teh 27-letih ne opazi naših naporov za pomoč vsem tistim, ki trpijo zaradi takšne ali drugačne vrste invalidnosti.

Rad je obiskoval tudi naša predavanja, ki smo jih pred časom tudi oblikovali »v živo« za vse člane in nečlane. Iz neznanih razlogov pa so nam tudi pred leti to črtali. Živa beseda in osebni stik, sta Franju vedno pomenila zelo veliko. Zanimal se je tudi za druge člane, ki jih je poznal skozi dolgo zgodovino Združenja invalidov – Foruma Slovenije.

V zadnjem času je bil precej bolehen, vendar še vedno prepričan, da bo lahko doživel še mnoga poletja v svoji družini. Po upokojitvi v podjetju Sanolabor, se življenje Franju Kovačiču ni ustavilo, ampak je še vedno skrbel za domačo hišo, družino in tudi velikokrat obiskoval svoje sorodnike na hrvaški strani meje Vzhodne Štajerske od koder je bil doma, a je delo in kruh že od mladosti služil v Sloveniji, ker mu je tako postala prava domovina.

V ljubljanskih Črnučah so ga pokopali v torek, 29. avgusta. V imenu našega društva, pa se je zaradi moje odsotnosti pogreba udeležil Matija Goričanec, ki je bil tudi njegov rojak, saj je bil prav tako kot Franjo rojen v naselju Štrigova v Međimurju.

**ZAKLJUČEK POTI SLEPIH IN SLABOVIDNIH PLANINCEV PO SLOVENSKI PLANINSKI POTI
Odbor inPlaninec**

Z odtisom zadnjega planinskega žiga se bo v soboto, **23. septembra, na Debelem rtiču** zaključil prostovoljski projekt **SLEPI IN SLABOVIDNI PLANINCI PO SLOVENSKI PLANINSKI POTI**, ki je od 8. februarja 2020 do danes po Slovenski planinski poti **popeljal več kot 91 slepih in slabovidnih planincev**. S podporo planinskih vodnikov in spremljevalcev so osvojili več zahtevnih vrhov in med pohodi stkali mnogo prijateljev. Z zlatimi črkami bo v njihovem spominu za vedno zapisan letošnji **vzpon na Triglav**. Na najvišji vrh Slovenije, 2.864

metrov visoko, se je v torek, 18. julija, **povzpelo 19 slepih in slabovidnih, štirje nevrorazlični in gluhi pohodnik**, spremljali so jih planinski vodniki, alpinisti in spremljevalci – prostovoljci.

Foto: arhiv inPlaninec

V soboto, **23. septembra**, bosta Odbor inPlaninec in Kulturno-prosvetno in športno rekreativno društvo slepih in slabovidnih »Karel Jeraj« skupaj organizirala tudi **prireditev ob zaključku Poti slepih in slabovidnih planincev po Slovenski planinski poti**, ki se bo pričela ob 10.45 v Centru za usposabljanje, delo in varstvo Draga na Debelem rtiču – Centru Slovenske Istre Ankaran. Na ta dan bodo še posebej veseli družbe pohodnic in pohodnikov, planink in planincev, ki se bodo skupaj z njimi ob 9. uri podali na pot 1,7 km pred Ankaranom do Debelega rtiča.

Z zaključkom Poti slepih in slabovidnih planincev po Slovenski planinski poti bodo pohodniki obenem obeležili **70 let Slovenske planinske poti, 130 let Planinske zveze Slovenije, dan slovenskega športa in mednarodni dan znakovnih jezikov**.

»S pohodi po Slovenski planinski poti smo začeli 8. februarja 2020 s prvim žigom na Pohorju,« se spominja **Miha Jakopin**, član delovne skupine Odločen korak – za slepe in slabovidne ni ovir in predsednik društva KPŠRD »Karel Jeraj«, ki je sodeloval pri organizaciji pohodov. Sam je bil ob začetku pobude navdušen in obenem skeptičen: »Nikoli si nisem mislil, da bom eden tistih, ki se bo podal po Slovenski planinski poti. Iz etape v etapo sem bil vedno bolj prepričan, da pridem do konca poti. V naših planinskih knjižicah se je do sedaj nabralo res precej žigov in prav nestrpno čakam tisti dan, ko bom na Debelem rtiču odtisnil še zadnji žig.

Za vse dodatne informacije o zaključku Poti slepih in slabovidnih planincev po Slovenski planinski poti in ostalih akcijah Odbora inPlaninec Planinske zveze Slovenije smo dosegljivi na e-naslovu inplaninec@pzs.si ali na telefonski številki 041 590 981, kjer vas bo prijazno nagovorila **Marjeta Čič**, namestnica vodje Odbora inPlaninec.

IZBRANI POGOVORI ZA DUŠO IN SRCE Založba Primus in Mladinska knjiga

V Slovenijo prihaja **Richard Brennan**, svetovno priznan **strokovnjak za Alexandrovo tehniko** in avtor knjige **Znova v ravnovesju!** Pridružite se nam v torek, **12. septembra**, ob **18. uri** v **knjigarni Konzorcij v Ljubljani** in se naučite, kako vrniti svoje telo v ravnovesje.

Alexandrova tehnika ponuja popolnoma drugačen pristop k zdravljenju, saj temelji na predpostavki, da je naše telo inteligentno in zna samo zmanjšati bolečino, če mu le omogočimo, da deluje brez nepotrebnih obremenitev, ki si jih povzročamo s slabo držo in nepravilnimi gibalnimi vzorci.

V Slovenijo prihaja Richard Brennan, svetovno priznan strokovnjak za Alexandrovo tehniko in avtor knjige *Znova v ravnovesju!*

Vrnite svoje telo v ravnovesje

Kdaj: 12. 9. 2023 ob 18. uri
Kje: Konzorcij, Slovenska cesta 29, Ljubljana

Vstopnine ni!

IzBrani pogovori

Foto: Založba Primus

Richard nam bo osebno predstavil svojo knjigo *Znova v ravnovesju*, pogovor pa bo moderiral Žiga Repenšek. Ta večer bo priložnost za srečanje z avtorjem, postavljanje vprašanj in razumevanje globlje filozofije, ki stoji za njegovim delom.

Richard pa bo obisk Slovenije obogatil še z dvema praktičnima delavnicama Alexandrove tehnike pod osebnim vodstvom, na katerih boste raziskali osnovne principe tehnike in sami izkusili njeno moč.

Kdaj: 12. septembra 2023 ob 18. uri
Kje: Konzorcij, Slovenska cesta 29, Ljubljana
Vstopnine ni!

Dostop invalidom je omogočen z dostopnostjo dvigala v pritličju – nasproti Name.

ROKA POMOČI ZDRUŽENJU INVALIDOV – FORUMU SLOVENIJE

Foto: B.P. – ZIFA 2023

Prosimo prav vse bralce, ki brezplačno prejemate Sporočevalca, da tokrat pokažete solidarnost z napori Zdrženja invalidov – Foruma Slovenije v tej katastrofi in nakažete po svojih možnostih!

Da lahko naše delo teče naprej, pričakujemo nekaj iskrene finančne pomoči na naš TRR pri NLB št.: **SI56 0201 1005 0722 866**.

Namen nakazila: humanitarni prispevek

Pri plačilu navedite sklic: 00 2023

Humanitarni prispevek lahko uveljavljate tudi kot davčno priznano olajšavo.

UPN QR - potrdilo	
Ime plačnika	Koda QR
<input type="text"/>	<input type="text"/>
Namen in rok plačila	IBAN plačnika
Humanitarni prispevek	<input type="text"/>
Znesek	Referenca plačnika
EUR <input type="text"/>	<input type="text"/>
IBAN in referenca prejemnika	Ime, ulica in kraj plačnika
SI56 0201 1005 0722 866, LJBASI2X SI00 2023	<input type="text"/>
Ime prejemnika	Znesek
Zdrženje invalidov-Forum Slovenije Linhartova 3,1000 Ljubljana	EUR <input type="text"/>
	Datum plačila
	<input type="text"/>
	Nujno ☐
	Rok plačila
	<input type="text"/>
Koda namena	Namen plačila
CHAR	humanitarni prispevek
IBAN prejemnika	
SI56 0201 1005 0722 866	
Referenca prejemnika	UPN QR
SI00	2023
Ime, ulica in kraj prejemnika	
Zdrženje invalidov – Forum Slovenije Linhartova 3, 1000 LJUBLJANA	
	Podpi: plačnika (neobvezno žig)

O DEŽURNI SLUŽBI TUDI V ARENI Niko Kostjukovskij

Voditelj oddaje Igor Pirkovič in vodja dežurne službe Borut Pogačnik v oddaji Arena

Foto: zajem zaslona rtvslo.si

V televizijski oddaji Arena na Televiziji Slovenija 1, je vodja **Dežurne psihosocialne službe za pomoč in oporo ranljivim skupinam** Borut Pogačnik predstavil delovanje dežurne službe v času od 4. avgusta pa do danes. Oddaja je bila na sporedu v ponedeljek, **4. septembra** med **21.00 in 22.00 uro**. Sicer pa je bila predstavljena tudi družina, ki je izgubila popolnoma vse in ima tudi invalidnega otroka.

Voditelja oddaje Igorja Pirkoviča je predvsem zanimalo, kakšne metode uporablja dežurna služba in kako najde stik z obupanci, ki zdaj v drugi fazi po poplavih trpijo zaradi številnih frustracij in se boje, da bo usahnila pomoč prostovoljcev, kakor tudi da bodo mnoge obljube politikov ostale neizpolnjene? B. Pogačnik je podrobno opisal **metode dela s posameznikom** v takem primeru in opozoril, da gre za klasičen primer **posttravmatskega sindroma**, ki je lahko dolgotrajna motnja s številnimi posledicami in je značilno za vse ljudi, ki so utrpeli travmatično doživetje.

Tudi poplave in katastrofa v takšnem obsegu, kot se je zgodila v nekaterih predelih Slovenije, bo pustila trajne posledice v psihi ljudi verjetno do konca življenja. Oprl se je zlasti na **logoterapijo Viktorja Frankla**, ki je tudi za tovrstne težave vedno ponudil možnost izhoda oziroma luči na koncu predora.

Oddaja je že dostopna preko linka: <https://365.rtvsllo.si/arhiv/arena/174984264>

Sporočevalca izdaja Zdrženje invalidov – Forum Slovenije, Linhartova 3, p.p. 3534, 1116 Ljubljana

Glavni in odgovorni urednik: Borut S. Pogačnik

Tajnica uredništva: Katarina Lukešević

Telefon: 041/381-679; e-naslov: info@zifs.si

Mednarodna standardna serijska številka: ISSN 2630 – 3639

Z odločbo Ministrstva za kulturo z dne 16.12.2020 je elektronski medij »Sporočevalec« v razvidu medijev pod zaporedno številko 2378.

Uredniški odbor sestavljajo: Borut Sever (FIHO), Luka Pavlin (ZDSSS), Anton Petrič (ZDGNS), Jože Globokar (ZPS), Anja Pišlar (Zveza Sožitje), Pavel Kranjc (ZMS), Drago Perko (Zveza ŠIS – SPK), Jože Ocvirk (Društvo za zdravje naroda), Irena Vovk Terčič (Zveza Sonček so.p.), Niko Kostjukovskij (predstavnik bralcev)
Izhajanje revije podpirata Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij in Ministrstvo za kulturo.